

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 12Svp/24/2022
Identifikačné číslo spisu: 9622200313
Dátum vydania rozhodnutia: 7. decembra 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Anita Filová
Funkcia: predsedníčka senátu, sudkyňa spravodajkyňa
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:9622200313.1

UZNESENIE

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anity Filovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD., JUDr. Moniky Valašikovej, PhD., a JUDr. Juraja Vališa, LL.M., vo veci žalobcu T. Q., nar. XX. R. XXXX, s adresou trvalého pobytu U. H. XX, XXX XX D. R. T., proti žalovanému: Ivan Bočko, nar. X. V. XXXX, s adresou trvalého pobytu C. B. XX, XXX XX D. R. T., o ústavnosť a zákonnosť volieb starostu obce Bohdanovce nad Trnavou, takto

rozhodol:

- I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky žalobu o d m i e t a .
- II. Účastníci konania n e m a j ú p r á v o na náhradu trov konania.

Odôvodnenie

I. Obsah žaloby

1. Dňa 11. novembra 2022 bola Najvyššiemu správne mu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší správny súd“) doručená žaloba vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb starostu obce Bohdanovce nad Trnavou podaná žalobcom.
2. Žalobca tvrdí, že mu boli upreté jeho práva pri pozorovaní sčítavania hlasov vo volebnej miestnosti, čím mal byť porušený zákon č. 180/2014 Z. z. o spôsobe výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“). Ako kandidát na starostu obce Bohdanovce nad Trnavou bol 29. októbra 2022 prítomný vo volebnej miestnosti (jedinej pre celú obec Bohdanovce nad Trnavou), pričom mu nebolo umožnené sedieť tak, aby mal možnosť nahliadať do hlasovacích lístkov alebo počuť členov okrskovej volebnej komisie. Keď sa chcel k tejto priblížiť, bol vyzvaný, aby sa „nepribližoval“.
3. Žalobca ďalej tvrdí, že členovia okrskovej volebnej komisie používali perá modrej farby, číselné údaje si značili na nejaké hárk y, a žalobca z miesta, na ktorom sa ako pozorovateľ nachádzal, nevedel zistiť, do akých listín a čo je značené. Podľa mienky žalobcu mohli členovia okrskovej volebnej komisie kedykoľvek niečo dopisovať do hlasovacích lístkov.

4. Na dôkaz svojich tvrdení žalobca pripája aj obrazové a zvukovo-obrazové záznamy, ktoré si z priebehu spočítania hlasov v jedinej volebnej miestnosti v obci Bohdanovce nad Trnavou zhotovil.

II.

Splnenie procesných podmienok

5. Podľa zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) musí byť žaloba vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy podaná v lehote 10 (desať) dní od vyhlásenia výsledku volieb (§ 312e SSP v znení uplatniteľnom v čase vykonanie volieb do orgánov samosprávy obcí 29. októbra 2022). Žalobu môže podať okrem iných aj kandidát na funkciu v orgáne územnej samosprávy, ktorý nebol zvolený, ak získal aspoň 10% platných hlasov [§ 312c písm. a) SSP].

6. Žaloba bola podaná v listinnej podobe 8. novembra 2022 na poštovú prepravu, čím je zachovaná lehota na jej podanie, ktorá by uplynula nie skôr ako 8. novembra 2022 a nie neskôr ako 9. novembra 2022. Najvyšší správny súd sa oboznámil s výsledkami volieb do orgánov samosprávy obce Bohdanovce nad Trnavou tak, ako boli sprístupnené na webovom sídle Štatistického úradu Slovenskej republiky, a zistil, že žalobca bol kandidátom na starostu obce Bohdanovce nad Trnavou, pričom získal 15,02% platných hlasov v jedinom volebnom obvode na starostu obce Bohdanovce nad Trnavou, čím vyhovel podmienke aktívnej procesnej legitímácie.

III.

Posúdenie Najvyšším správnym súdom Slovenskej republiky

7. Najvyšší správny súd si najprv musel ustáliť, čoho sa žalobca domáha. Žalobca totižto uvádza, že bol kandidátom na starostu obce Bohdanovce nad Trnavou, ďalej navrhuje vyhlásiť voľby do orgánov samosprávy obce Bohdanovce nad Trnavou za neplatné, ale bližšie nešpecifikuje, či požaduje také vyhlásenie vo vzťahu k voľbám starostu obce, alebo aj k voľbám do obecného zastupiteľstva. Najvyšší správny súd tiež z už spomínaného webového sídla Štatistického úradu Slovenskej republiky zistil, že osoba majúca rovnaké meno a priezvisko ako žalobca kandidovala aj na poslanca obecného zastupiteľstva obce Bohdanovce nad Trnavou v jedinom volebnom obvode, v ktorom sa volilo 9 poslancov.

8. Žalobca však výslovne neuvádzal, že kandidoval aj na takúto funkciu, pričom Najvyšší správny súd nemohol s istotou osobu majúcu rovnaké meno a priezvisko ako žalobca a kandidujúcu na funkciu poslanca obecného zastupiteľstva obce Bohdanovce nad Trnavou stotožniť so žalobcom.

9. Vzhľadom na uvedené a na zásadu, že žalobou ako procesným úkonom disponuje primárne žalobca a že Najvyšší správny súd je aj v konaní o žalobe vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy viazaný vôľou žalobcu čo do žalobných bodov (dôvodov žaloby) (§ 134 ods. 1 SSP) [pre výnimky v konaní o ex post kontrole volieb do orgánov územnej samosprávy pozri napr. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 28. apríla 2010 sp. zn. PL. ÚS 17/09, s. 31-32], Najvyšší správny súd vychádzal z vyjadrenia žalobcu, že voľby napáda ako kandidát na starostu obce, a teda, že cieľom prieskumu Najvyšším správnym súdom sú voľby starostu obce Bohdanovce nad Trnavou.

10. Nech by to ale bolo akokoľvek, žalobu je potrebné odmietnuť.

III.A

Východiská

11. Podľa § 312h ods. 2 SSP môže Najvyšší správny súd žalobu vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy odmietnuť, ak je zrejmé, že aj keby dôvody uvedené v žalobe boli pravdivé, nebolo by možné žalobe vyhovieť. Uvedené ustanovenie umožňuje Najvyššiemu správnemu súdu po tom, čo vezme všetky tvrdenia žalobcu vo volebných veciach za bezo zvyšku pravdivé, keď prezumuje, že skutočnosti tvrdené v žalobe nastali, odmietnuť jeho žalobu, ak by táto nemohla byť pri existencii skutočností tvrdených žalobcom úspešná.

12. Najvyšší správny súd je povinný žalobné tvrdenia vykladať čo možno najviac v prospech žalobcu a vo svetle najpriaznivejšom pre neho, a žalobu môže odmietnuť spôsobom podľa § 312h ods. 2 SSP

len vtedy, keď ani pri takomto čítaní žalobných bodov nie je možné prijať záver, že by žaloba mohla byť niekedy v budúcnosti, po jej prerokovaní v príslušnom procesnom štandarde podľa § 312h ods. 2 druhej vety a ods. 3 a 4 SSP, úspešná.

13. Najvyšší správny súd ďalej uvádza, že rozhodovanie v týchto veciach nadväzuje na predchádzajúcu právomoc Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Ústavný súd“), ktorý o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy konal a rozhodoval do 31. júla 2021.

14. V zhode s tým, čo už uviedol veľký senát Najvyššieho správneho súdu vo svojom rozsudku z 24. februára 2022 sp. zn. 1Vs/1/2021 (mutatis mutandis body 30 až 33), Najvyšší správny súd nemá dôvod nevyhádzať z judikatúry Ústavného súdu vzťahujúcej sa na súdny prieskum volieb do orgánov územnej samosprávy, a bude z nej vychádzať pri svojom rozhodovaní o žalobách vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy.

15. Najvyšší správny súd zdôrazňuje, že vychádza z judikatúry Ústavného súdu vzťahujúcej sa na súdny prieskum volieb do orgánov územnej samosprávy najmä pre princíp kompetenčnej kontinuity pri súdnom prieskume volieb do orgánov územnej samosprávy medzi Ústavným súdom a Najvyšším správnym súdom, ako už bol tento princíp vyložený veľkým senátom Najvyššieho správneho súdu (bod 33 už citovaného rozsudku sp. zn. 1Vs/1/2021).

16. Najvyšší správny súd preto v zhode s judikatúrou Ústavného súdu pripomína, že predpokladom vyhovenia žalobe vo volebných veciach je zväčša splnenie troch predpokladov a to: (i) neústavnosť alebo nezákonnosť spočívajúca v porušení ústavy alebo zákonov upravujúcich spôsob vykonania volieb, (ii) vzťah medzi touto neústavnosťou alebo nezákonnosťou a výsledkami volieb, a (iii) intenzita protiprávnosti, ktorá už spochybňuje výsledky volieb alebo spôsob ich zisťovania a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (napr. uznesenie Ústavného súdu z 2. júla 2008 sp. zn. PL. ÚS 7/07, č. 78/2008 ZNaU, s. 20).

17. Najvyšší správny súd ďalej v zhode s judikatúrou Ústavného súdu pripomína, že nie každé porušenie zákona má pritom nevyhnutne vplyv na vôľu voličov, či na zistenia výsledku volieb. Taký vplyv môže spôsobiť len porušenie zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ich zistenie a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov. Dôležitým prvkom vo volebných veciach je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na výsledok volieb (nález Ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/09, už citovaný, s. 29).

18. Ústavný súd v minulosti tiež judikoval, že prijatie opatrení okrskovou volebnou komisiou v súvislosti s organizáciou pozorovania spočítavania hlasov ňou (napr. určením intervalov pre pozorovanie v prípade väčšieho počtu záujemcov o pozorovanie) nepredstavuje porušenie zákona (nález Ústavného súdu z 11. februára 2015 sp. zn. PL. ÚS 53/2014, s. 22-23).

19. V súvislosti s prítomnosťou pozorovateľov vo volebnej miestnosti tiež Ústavný súd prijal záver, že objektivita zisťovania výsledku volieb nie je zabezpečovaná iba takouto prítomnosťou, ale aj spôsobom kreovania volebných komisií (nález Ústavného súdu z 19. novembra 2008 sp. zn. PL. ÚS 9/07, č. 15/2008 ZNaU, s. 18). Neumožnenie pozorovať priebeh zisťovania výsledku volieb pozorovateľom nemôže samo osebe bez ďalšieho dôkazu viesť ku konštatovaniu, že zistený volebný výsledok je nesprávny, resp. že mal byť iný, než aký bol vyhlásený (uznesenie Ústavného súdu z 18. februára 2015 sp. zn. PL. ÚS 47/2014, s. 40).

III.B

Aplikácia týchto východísk v práve rozhodovanej veci

20. Je pravda, ako to tvrdí žalobca, že podľa volebného zákona má ktokoľvek, teda aj kandidát na funkciu vo voľbách do orgánov územnej samosprávy, právo byť prítomný vo volebnej miestnosti pri sčítavaní hlasov okrskovou volebnou komisiou (§ 27 ods. 3 volebného zákona). V obci Bohdanovce nad Trnavou bol zriadený iba jeden volebný okrskok. Toto právo nebolo žalobcovi upreté, a žalobca to ani netvrdí.

21. Žalobca tvrdí, že mu nebolo umožnené sledovať (pozorovať) sčítavanie hlasov okrskovou volebnou komisiou v ním požadovanej kvalite, teda v určitej blízkosti k okrskovej volebnej komisii.

22. Podľa názoru Najvyššieho správneho súdu však nie možné prijať záver, že by uvedená skutočnosť, aj keby bola bezo zvyšku pravdivá, mohla viesť v budúcnosti Najvyšší správny súd k záveru, že by bolo možné žalobe priznať úspech. Totižto neumožnenie žalobcovi pozorovať sčítavanie hlasov v

určitej blízkosti volebnej komisie, ale stále vo volebnej miestnosti, nie je možné považovať za porušenie volebného zákona.

23. Okrsková volebná komisia nepochybne mohla regulovať, v akej vzdialenosti pozorovateľ sleduje spočítavanie hlasov. Z tvrdení žalobcu je zrejmé, že do práva byť pozorovateľ nebolo zasiahnuté do tej miery, že by bol žalobca zbavený jeho podstaty a súčasne že by to už spochybnilo riadny priebeh zisťovania výsledku volieb. Z volebného zákona nie je možné odvodiť, že by sa pod pozorovaním zisťovania výsledku volieb mala rozumieť možnosť stáť bezprostredne za členmi okrskovej volebnej komisie.

24. Rovnako aj keby malo ísť (hypoteticky) o porušenie volebného zákona, uvedené porušenie nemá takú intenzitu, aby mohlo viesť k záveru, že by bol výsledok volieb iný, nebyť tohto porušenia, alebo že bol výsledok volieb zistený nesprávne. Neumožnenie žalobcovi pozorovať činnosť okrskovej volebnej v ním požadovanej kvalite podľa názoru Najvyššieho správneho súdu bez ďalších dôkazov nesvedčí o tom, že by bol výsledok volieb zistený nesprávne, alebo že by okrsková volebná komisia chcela pred žalobcom a verejnosťou utajiť to, že výsledok volieb nezisťuje v súlade so zákonom. Najvyšší správny súd tiež zdôrazňuje, že žalobca bol vpustený do volebnej miestnosti, resp. že nebol z nej vylúčený, a teda priebeh spočítavania hlasov mohol bezprostredne sledovať, hoci nie úplne v takej blízkosti, v akej by chcel.

25. Objektivita zisťovania výsledku volieb je zabezpečená aj spôsobom, akým je zložená okrsková volebná komisia. Táto je tvorená zástupcami (potenciálne) všetkých kandidujúcich politických strán, politických hnutí a ich koalícií (§ 170 ods. 1, § 195b ods. 2 volebného zákona). Aj neumožnenie pozorovať priebeh spočítavania hlasov ešte nevyhnutne nevyklučuje, že zisťovanie výsledku volieb bolo objektívne, a to viac také objektívne zisťovanie nie je nevyhnutne vylúčené v prípade opísanom žalobcom, keď mohol pozorovať priebeh spočítavania hlasov, no nemohol pozorovať priebeh spočítavania hlasov v ním požadovanej kvalite.

26. Najvyšší správny súd napokon nemôže prisvedčiť ani námietke žalobcu o použití pier modrej farby okrskovou volebnou komisiou, pretože použitie pier takejto farby nepredstavuje porušenie volebného zákona ani iného zákona.

27. Preto Najvyšší správny súd žalobu odmietol podľa § 312h ods. 2 SSP, lebo aj keby tvrdenia uvedené v žalobe podľa boli pravdivé, nebolo by možné žalobe vyhovieť.

28. O trovách konania bolo rozhodnuté podľa § 170 písm. a) SSP, podľa ktorého platí, že ak bola žaloba odmietnutá, žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania.

29. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho správneho súdu v pomere hlasov 5 : 0, teda jednomyselne tak, ako to požaduje § 312h ods. 2 SSP.

Poučenie :

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok.

